

Брюксел, 12 май 2026 г.
(OR. en)

8931/26
ADD 1

Междуинституционално досие:
2026/0060 (NLE)

RECH 207
RELEX 601

БЕЛЕЖКА

От: Генералния секретариат на Съвета
До: Комитета на постоянните представители/Съвета

№ предх. док.: 8120/26

Относно: *Подготовка за заседанието на Съвета по конкурентоспособност (Вътрешен пазар, промишленост, научни изследвания и космическо пространство) на 28 – 29 май 2026 г.*
Препоръка на Съвета относно рамка на Европейския съюз за научна дипломация
– Приемане

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно рамка на Европейския съюз за научна дипломация

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 292 във връзка с член 182, параграф 5 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

- (1) Науката е световно обществено благо, което разширява границите на знанието и разработва решения в полза на човечеството чрез фундаментални и приложни научни изследвания в публичния и в частния сектор.
- (2) Универсалният език на науката има способността да свързва и вдъхновява хората и нациите.
- (3) Науката винаги е била двигател на европейската интеграция и допринася за оформянето на европейската идентичност въз основа на споделени принципи и ценности.
- (4) Науката, научните изследвания, иновациите и висшето образование са основни елементи на „меката сила“ на Съюза и допринасят за укрепване на отношенията на Съюза с трети държави.

- (5) Необходимо е да се гарантира, че международната система за научни изследвания и иновации е едновременно отворена и сигурна, като се следва принципът „отворен подход, когато е възможно, затворен — когато е необходимо“, в съответствие с препоръката на Съвета относно повишаване на сигурността на научните изследвания¹.
- (6) Научните изследвания и иновациите са в основата на конкурентоспособността, устойчивостта, просперитета и общественото благосъстояние на Съюза, като същевременно допринасят за защитата на неговите интереси и ценности.
- (7) „Хоризонт Европа“ е най-голямата многостранна програма за научни изследвания и иновации в света, която е отворена за участие на трети държави, включително чрез асоцииране към програмата на надеждни партньорски държави в съседство на Съюза и извън него, както и за участие на изследователи от цял свят.
- (8) Инициативата „Изберете Европа за наука“² има за цел да повиши привлекателността на Съюза за изследователи от цял свят, по-специално чрез безвъзмездните средства по линия на Европейския научноизследователски съвет (ЕНС)³, действията „Мария Склодовска-Кюри“ (MSCA)⁴ и инструментите, които съществуват на национално и, когато е целесъобразно, поднационално равнище.
- (9) Разработването и внедряването на революционни технологии, като например изкуствения интелект (ИИ) или квантовите технологии, допринасят за засилване на конкуренцията в световен мащаб и оказват дълбоко въздействие върху живота на хората. Използването на ИИ в науката като преобразяваща сила създава безпрецедентни възможности, но и поставя предизвикателства, свързани например с интелектуалната собственост, управлението на данни, издаването на научна литература, споделянето на модели, достъпа до знания и изчисления, както и етиката и почтеността в науката.

¹ Препоръка на Съвета от 23 май 2024 г. относно повишаване на сигурността на научните изследвания (ОВ С, С/2024/3510, 30.5.2024 г.).

² https://commission.europa.eu/topics/research-and-innovation/choose-europe_en.

³ <https://erc.europa.eu/homepage>.

⁴ <https://marie-sklodowska-curie-actions.ec.europa.eu/>.

- (10) Съюзът се намира в непредсказуема геополитическа среда, характеризираща се с все по-голям натиск върху международното сътрудничество, демокрацията, многостранното сътрудничество, правовата държава и самата наука.
- (11) Държавните и недържавните участници упражняват все по-голям натиск върху световните стоки и общи ресурси, включително в пространства извън националните юрисдикции.
- (12) Напредъкът в изпълнението на Програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие⁵ и целите за устойчиво развитие, както и в разрешаването на тройната планетарна криза, свързана с изменението на климата, загубата на биологично разнообразие и замърсяването, е незадоволителен, което изисква основи на научни доказателства съвместни усилия между държавите.
- (13) Съюзът и неговите държави членки са сред основните движещи фактори за работата на глобалните междуправителствени органи в областта на научната политика, като Междуправителствения комитет по изменение на климата (МКИК)⁶, Междуправителствената научно-политическа платформа относно биоразнообразието и предлаганите от екосистемите услуги (IPBES)⁷ и Междуправителствената научно-политическа група по химикалите, отпадъците и за борба със замърсяването (ISP-CWP)⁸.
- (14) Научните изследвания предоставят необходимите доказателства в подкрепа на международните споразумения и подкрепят избора на политики в широк кръг от секторни дипломатии, когато е уместно.
- (15) Външната политика и политиката на сигурност, включително общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС), оказват както пряко въздействие върху политиките в областта на научните изследвания и иновациите, например чрез налагане на ограничения върху взаимодействието с определени международни партньори и конкуренти, така и непряко въздействие, например чрез улесняване на международното сътрудничество и създаване на равнопоставени условия на конкуренция.

⁵ <https://sdgs.un.org/2030agenda>.

⁶ <https://www.ipcc.ch/>.

⁷ <https://www.ipbes.net/>.

⁸ <https://www.unep.org/isp-cwp>.

- (16) Тъй като знанията, научните изследвания и иновациите повече от всякога се превръщат във власт и геополитическо влияние, един силен и независим Съюз би имал полза от по-доброто експлоатиране на активите на Съюза в областта на научните изследвания и иновациите и от изграждането на многообразие от стратегически партньорства.
- (17) Като се има предвид все по-тясната връзка между науката, технологиите и иновациите, от една страна, и външната политика и политиката на сигурност, от друга страна, както е отразено в редица политически документи на Съюза⁹ и неотдавнашни важни доклади¹⁰, съществува необходимост от рамка на Европейския съюз за научна дипломация.

⁹ Наред с другото, съобщението на Комисията относно глобалния подход към научните изследвания и иновациите (COM(2021) 252 final, 18.5.2021 г.) и свързаните с него заключения на Съвета (12301/21, 28.9.2021 г.); Съвместно съобщение относно засилването на приноса на ЕС към основаното на правила многостранно сътрудничество (JOIN(2021) 3 final, 17.2.2021 г.); Заключения на Съвета относно принципите и ценностите при международното сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите (10125/22, 10.6.2022 г.); Заключения на Съвета относно засилване на ролята и въздействието на научните изследвания и иновациите в процеса на изготвяне на политики в Съюза (16450/23, 8.12.2023 г.); Съобщение на Комисията относно европейска стратегия за научноизследователски и технологични инфраструктури (COM(2025) 497 final/2, 30.9.2025 г.); Съвместно съобщение относно укрепване на икономическата сигурност на ЕС (JOIN(2025) 977 final, 3.12.2025 г.); Препоръка на Съвета от 23 май 2024 г. относно повишаване на сигурността на научните изследвания (ОВ С, С/2024/3510, 30.5.2024 г.).

¹⁰ Enrico Letta, *Much more than a market – Speed, Security, Solidarity. Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens* („Нещо много повече от пазар — скорост, сигурност, солидарност. Овластяване на единния пазар за осигуряване на устойчиво бъдеще и просперитет за всички граждани на ЕС“), 2024 г.; Европейска комисия: *The future of European competitiveness. Part A, A competitiveness strategy for Europe*, („Бъдещето на европейската конкурентоспособност. Част А, Стратегия за конкурентоспособност за Европа“), Служба за публикации на Европейския съюз, 2025 г.; Европейска комисия: *Align, act, accelerate – Research, technology and innovation to boost European competitiveness* („Съгласуване, действие, ускоряване — научни изследвания, технологии и иновации за повишаване на европейската конкурентоспособност“), Служба за публикации на Европейския съюз, 2024 г.; Европейска комисия: *A European framework for science diplomacy – Recommendations of the EU Science Diplomacy Working Groups* („Европейска рамка за научна дипломация — препоръки на работните групи на ЕС по научна дипломация“), Служба за публикации на Европейския съюз, 2025 г.

- (18) Като изгражда връзки и укрепва диалога между науката и дипломацията, научната дипломация играе жизненоважна роля за:
- а) съхраняване и насърчаване на демократичните ценности, стратегическите интереси и суверенитета на технологиите и на данните на Съюза;
 - б) укрепване на позицията на Съюза като един от водещите участници в областта на науката и технологиите в световен мащаб чрез открито и сигурно международно научно сътрудничество;
 - в) повишаване на доверието в науката, благоприятстване на използването на прогнозиране и научни становища в процесите на вземане на решения и насърчаване на участието на обществеността;
 - г) максимално оползотворяване на потенциала на Съюза в областта на научните изследвания и иновациите в стремежа към мир, защита на правата на човека, многостранно сътрудничество и основан на правила международен ред; и
 - д) засилване на ангажимента на Съюза за устойчиво управление на световните обществени блага и общи ресурси, борба с тройната планетарна криза на изменението на климата, загубата на биологично разнообразие и замърсяването и принос за постигането на Програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие и на целите за устойчиво развитие.
- (19) Научната дипломация на Съюза следва:
- а) да продължи да се гради солидно върху ядрото от ценности на Съюза, посочени в член 2 от Договора за Европейския съюз, в т.ч. свободата, демокрацията, равенството, правовата държава и зачитането на правата на човека;

- б) да се основава по-специално на принципите и ценностите, залегнали в основата на международното сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите, както е посочено в Глобалния подход към научните изследвания и иновациите¹¹, Пакта за научни изследвания и иновации в Европа¹², Декларацията от Марсилия относно международното сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите¹³ и Декларацията от Брюксел „Многостранен диалог относно принципите и ценностите на международното сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите“¹⁴, а именно академичната свобода и свободата на научните изследвания, високите научни постижения, етиката и почтеността в научните изследвания, сигурността на научните изследвания, равенството между половете, равните възможности за всички, многообразието и приобщаването, отворената наука и отворените данни, както и основаното на факти изготвяне на политики;
- в) да се извършва при пълно зачитане на съответните области на компетентност, определени в Договора, и в съответствие с външната дейност на Съюза и съответните програми, по-специално програмата „Хоризонт Европа“.
- (20) Научната дипломация не следва да служи като механизъм за подкопаване на санкциите на равнището на Съюза.
- (21) Организацията на обединените нации за образование, наука и култура (ЮНЕСКО) и други многостранни организации насърчават глобалните и регионалните диалози относно научната дипломация, за които Съюзът следва да допринася.
- (22) За да отстоява своите интереси и да привлече държавните и недържавните участници, Съюзът следва да действа стратегически и координирано във връзка с научната дипломация по отношение на своите глобални партньори и конкуренти, които инвестират в собствен капацитет за научна дипломация.

¹¹ Съобщение относно глобалния подход към научните изследвания и иновациите (COM(2021) 252 final, 18.5.2021 г.).

¹² Препоръка (ЕС) 2021/2122 на Съвета от 26 ноември 2021 г. относно Пакт за научни изследвания и иновации в Европа (ОВ L 431, 2.12.2021 г.).

¹³ <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/sites/default/files/2022-03/d-claration-de-marseille--17072.pdf>.

¹⁴ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/download/94d6bb42-1fe7-478c-b6b4-d0be4dfb0204_en?filename=brussels-ministerial-statement-2024-02.pdf.

- (23) Необходимо е да се укрепват справедливи и взаимноизгодни партньорства с Глобалния юг, особено в регионите от стратегическо значение за Съюза, включително чрез инициативите на „Екип Европа“ в рамките на стратегията за Global Gateway и механизмите за тристранно сътрудничество, за да се подкрепят младите изследователи и движението на мозъци, да се укрепят научният капацитет, да се преодолеят асиметриите в научните изследвания, да се насърчи съвместното изграждане на знания и да се преодолеят общите глобални предизвикателства.
- (24) Няколко държави членки разработват и приемат национални стратегии за научна дипломация и укрепват научно-технологичния капацитет в дипломатическите си служби у дома и в чужбина.
- (25) Предвид множеството текущи дейности е необходимо да се насърчава съгласуваността и да се оптимизира използването на ресурсите в научната дипломация както на равнището на Съюза, така и на равнището на държавите членки. За тази цел са необходими координация, партньорско обучение и обмен на най-добри практики и когато е целесъобразно, Комисията следва да предоставя на държавите членки съобразени с конкретните им нужди насоки и помощ, като се вземат предвид специфичната им ситуация и съществуващите различия.
- (26) Научната дипломация може да допринесе за развитието и изграждането на европейското научноизследователско пространство (ЕНП) по отношение както на вътрешното, така и на външното му измерение. Поради това създаването на рамка на Европейския съюз за научна дипломация беше включено в програмата за политиката за ЕНП за периода 2025—2027 г.¹⁵, която допринася за работата по концепцията за „пета свобода“ — единния пазар за научни изследвания и иновации¹⁶.

¹⁵ Препоръка на Съвета от 24 юни 2025 г. относно програмата за политиката за европейското научноизследователско пространство за периода 2025—2027 г. (ОВ С 3593, 30.6.2025 г.).

¹⁶ Enrico Letta, *idem*.

- (27) Съюзът надгражда върху солидно наследство от инициативи, формирали световната научна дипломация, в т.ч. Европейската организация за ядрени изследвания (ЦЕРН)¹⁷ и Международния институт за анализ на приложните системи (IIASA)¹⁸. През последните години се появи динамична европейска общност от учени и практикуващи специалисти в областта на научната дипломация, което доведе например до създаването на Алианса на ЕС за научна дипломация¹⁹ и Мрежата на министерствата на външните работи на ЕС за научна дипломация и консултации²⁰.
- (28) Поради това Съюзът и неговите държави членки следва да се утвърдят като световни лидери в научната дипломация, за да защитават собствените си интереси, да насърчават европейските ценности и да служат на световното обществено благо.
- (29) За целите на настоящата препоръка:
- а) „наука“ се отнася до систематичното изучаване на структурата и поведението на физическия и социалния свят чрез наблюдение, експериментиране, анализ, тълкуване и изпитване на теории спрямо получените емпирични доказателства. Тя включва естествените науки, технологиите, инженерството, математиката и медицината, както и социалните и хуманитарните науки и изкуствата, и обхваща както фундаменталните, така и приложните научни изследвания в публичния и частния сектор;
 - б) „дипломация“ се отнася до осъществяването на международни отношения от държавни и недържавни участници чрез мирни средства като диалог и преговори, включително чрез представители в чужбина;
 - в) „научна дипломация“ се отнася до прякото или непрякото използване на науката, научните доказателства и научното сътрудничество за информиране и подкрепа на външната политика на различни равнища, както и за използване на дипломацията в подкрепа и за насърчаване на международното сътрудничество и научния прогрес.

¹⁷ <https://home.cern/>.

¹⁸ <https://iiasa.ac.at/>.

¹⁹ <https://www.science-diplomacy.eu/>.

²⁰ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-research-and-innovation/europe-world/international-cooperation/science-diplomacy_en#eu-ministries-of-foreign-affairs-science-diplomacy-and-advice-network.

- (30) Настоящата препоръка не засяга нито компетентностите на държавите членки в която и да било област на политиката, в т.ч. външната политика и политиката на сигурност, нито автономността и независимостта на научните институции.

ПРЕПОРЪЧВА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, при пълно зачитане на субсидиарността, пропорционалността, институционалната автономност и академичната свобода и в съответствие с националните особености на държавите членки, различните изходни позиции и техните области на компетентност съгласно Договора и като се има предвид необходимостта от оптимизиране на ресурсите както на равнището на Съюза, така и на равнището на държавите членки, да предприемат следните стратегически, оперативни и благоприятстващи действия:

Стратегически действия

1. признаване на значението на научната дипломация като компонент на политиките им в областта на научните изследвания и иновациите, външната политика и политиката на сигурност и приноса ѝ към общата външна политика и политика на сигурност и общата политика за сигурност и отбрана, като признаят потенциала ѝ в съответните стратегии на политиката;
2. в сътрудничество с Комисията, постигане на максимално въздействието на научната дипломация с цел утвърждаване на ценностите на Съюза, включително свободата, демокрацията, равенството, правовата държава и зачитането на правата на човека, както и мира и многостранното сътрудничество;
3. признаване на потенциала на научната дипломация за насърчаване на дейностите за международно сътрудничество в областта на науката, научните изследвания и иновациите и използване на действията на научната дипломация, за да позиционират Съюза като световен лидер на академичната свобода, свободата на научните изследвания, отворената наука и отвореното и сигурно международно сътрудничество в областта на научните изследвания, технологиите и иновациите, включително чрез инициативата „Изберете Европа за наука“, основана на подхода „Екип Европа“, и чрез асоциирането на трети държави към програмата „Хоризонт Европа“ и програмата на Евратом;

4. в сътрудничество с Комисията, използване на научната дипломация в интерес на конкурентоспособността, устойчивостта, просперитета и общественото благосъстояние на Съюза, например за по-добро позициониране на възможностите, предлагани от партньорствата със Съюза, включително чрез стратегията за Global Gateway²¹, за насърчаване на европейските технологии, за подкрепа на ролята на Съюза при определянето на световни технически стандарти, както и на суверенитета на Съюза в областта на технологиите и данните, въз основа на принципа на реципрочност по отношение на откритостта и споделянето на данни;
5. в сътрудничество с Комисията, насърчаване на междудисциплинарния и трансдисциплинарния диалог на равнището на Съюза, на национално и поднационално равнище между различните участници в научната дипломация относно балансирането на научните цели с интересите на външната политика и политиката на сигурност, като се има предвид по-специално необходимостта от:
 - а) оценка на въздействието на ограниченията върху международното научно сътрудничество; б) установяване и смекчаване на икономическите рискове и рисковете за сигурността на научните изследвания, по-специално във възлови и чувствителни технологични области; и в) проучване и използване на потенциала на научната дипломация за подготвяне на терена за научни изследвания и иновации и за действия в областта на външната политика и политиката на сигурност;
6. в сътрудничество с Комисията, при надлежно отчитане на опасенията за сигурността, свързани с технологиите с двойна употреба и други чувствителни технологии, определяне на конкретни области, в които научната дипломация може да се използва като инструмент за изграждане на доверие с цел поддържане и утвърждаване на диалог с трети държави, винаги когато това се счита за полезно и е в съответствие с външната политика и политиката на сигурност, като същевременно се гарантира, че този диалог не води до неразрешен трансфер на чувствителни знания към чуждестранни военни или разузнавателни служби, нито подкопава санкциите на равнището на Съюза;

²¹ https://commission.europa.eu/topics/international-partnerships/global-gateway_en.

7. когато може да се добави стойност към установените процеси на политиката, използване на научната дипломация за постигане на напредък в изпълнението на Програмата на ООН до 2030 г. и целите за устойчиво развитие, за подкрепа на разработването и прилагането на международни споразумения, за справяне с глобалните предизвикателства пред устойчивостта, включително в нестабилни и стратегически в геополитическо отношение места като Арктическият и Средиземноморският регион, източния фланг на ЕС и Западните Балкани, и за устойчиво управление на глобалните блага и общи ресурси във фрагментирана геополитическа среда, включително пространства извън националните юрисдикции, като откритото море и дълбоките води, Антарктика, ниската околоземна орбита, Луната и други небесни тела, както и общи блага като радиочестотния спектър и тъмното и спокойно небе;
8. в сътрудничество с Комисията, утвърждаване на водещата роля на Съюза в световната научна дипломация чрез: а) участие в глобалния дискурс за научната дипломация, насърчаван от ЮНЕСКО и други международни форуми, и чрез б) укрепване на връзките и изграждане на съюзи с надеждни партньори по света, ръководени от общите интереси на Съюза и на държавите членки и основани на общи принципи и ценности в областта на научните изследвания и иновациите;
9. въз основа на успешни примери като синхротронната светлина за експериментална наука и приложения в Близкия изток (SESAME)²², използване на научната дипломация за улесняване на създаването и развитието на международни научноизследователски инфраструктури, като по този начин се стимулират амбицията и обединяващата сила на Съюза;
10. в сътрудничество с Комисията, позициониране на европейските научноизследователски и технологични инфраструктури като стратегически активи на „меката сила“ на Съюза в научната дипломация²³ и като ключови движещи сили на стратегическата автономност и високите научни постижения на Съюза, като се възползват от потенциала им за привличане на най-добрите таланти, от приноса им за иновациите, революционните научни изследвания, генерирането на знания, определянето на стандарти и споделянето на лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и позволяващи повторно използване (FAIR) данни, както и от ролята им за постигане на напредък в двустранните и многостранните отношения;

²² <https://www.sesame.org.jo/>.

²³ Съобщение на Комисията относно европейска стратегия за научноизследователски и технологични инфраструктури (COM(2025) 497 final/2, 30.9.2025 г.), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=COM:2025:497:REV1>.

Оперативни действия

11. когато все още не са въведени и като се основават на наличните структури, обмисляне на създаването на подходящи договорености за подкрепа на координацията на научната дипломация между правителствата и с ключови заинтересовани страни на различни равнища, включително чрез назначаване на национален координатор в областта на научната дипломация, ако е целесъобразно, и чрез проучване на полезните взаимодействия с други секторни дипломации, като например дипломацията в областта на климата, екологията, водите, океаните, полюсите, космическото пространство, енергетиката и здравеопазването, със специален акцент върху взаимовръзките с технологичната и цифровата дипломация, както и културната дипломация;
12. когато е уместно и в консултация с Комисията, по целесъобразност, обмисляне на изготвянето на национални пътни карти за осигуряване на интереси и ценности действия в областта на научната дипломация, които да се актуализират редовно въз основа на: а) определянето на стратегически тематични и географски приоритети и интереси на равнището на Съюза, на национално и, когато е подходящо, поднационално равнище, договорени между съответните заинтересовани страни в областта на научната дипломация, и б) оценяване на взаимните интереси и възможностите за сътрудничество между Съюза и държави извън ЕС в конкретни области, включително чрез участие и асоцииране по линия на програма „Хоризонт Европа“;

13. преглед и ако е необходимо, укрепване на механизмите за научни консултации и прогнозиране на министерствата на външните работи и други съответни министерства, за да се установят слабостите в капацитета и да се разработят препоръки за подобряване на тези механизми за научни консултации в подкрепа на политиката, включително чрез евентуалното назначаване на изследователи и научноизследователски персонал²⁴ като научни съветници в дипломатическите служби, по целесъобразност, въз основа на изводите, формулирани в резултат на наличните механизми за научни консултации на световно равнище, на равнището на Съюза, на национално и поднационално равнище, като по този начин се подкрепят по-широките усилия за насърчаване на използването на научни доказателства при изготвянето на публични политики²⁵, включително чрез действието на ЕНП за постигане на напредък в европейската наука в подкрепа на политиката;
14. преглед и укрепване, ако е приложимо, на механизмите за дипломатическо и международно сътрудничество на министерствата на науката и други съответни структури в областта на научните изследвания и иновациите, като се установят слабостите в капацитета и се разработят мерки за подобряване на дипломатическите умения в рамките на тези механизми, включително чрез евентуално назначаване на опитни дипломатически съветници в научните институции;

²⁴ Вж. Препоръка на Съвета от 18 декември 2023 г. относно европейска рамка за привличане и задържане в Европа на талантите в областта на научните изследвания, иновациите и предприемачеството (ОВ С, С/2023/1640, 29.12.2023 г.).

²⁵ В съответствие със заключенията на Съвета относно засилване на ролята и въздействието на научните изследвания и иновациите в процеса на изготвяне на политики в Съюза (16450/23, 8.12.2023 г.).

15. в сътрудничество с Комисията, засилване на ангажимента и подкрепата на Съюза за международни научни организации по координиран начин, когато е възможно, включително глобални междуправителствени платформи за научна политика, и укрепване на сътрудничеството с международни неправителствени организации, работещи в областта на научната дипломация, като Международния съвет за наука (ISC)²⁶ и Женевския център за прогнозиране в областта на науката и дипломацията (GESDA)²⁷, както и организации, работещи по технически стандарти и конвенции;
16. в сътрудничество с Комисията, създаване на мрежи и полезни взаимодействия между аташетата по наука и технологии в дипломатическите представителства на Съюза и на държавите членки по света, за да се оползотвори максимално тяхното краткосрочно и дългосрочно въздействие и да се използват по-добре наличните ресурси, включително националните мрежи и цифровите платформи, като същевременно се запази акцентът върху координацията, вместо да се създават нови структури, и се избягва ненужната административна тежест;
17. в сътрудничество с Комисията, подкрепа за информационните дейности на Съюза в областта на научната дипломация чрез възприемане на структуриран подход към научната диаспора на държавите членки, подпомагане на създаването на съответните мрежи в сътрудничество със службите за академичен обмен и други налични съответни механизми посредством по-ефективно използване на националните и тези на Съюза мрежи от бивши участници в програми и схеми за мобилност, като например асоциацията на бившите участници в действие „Мария Склодовска-Кюри“²⁸ и асоциацията „Еразмус Мундус“²⁹, и посредством извличане на ползи от утвърдени събития, които насърчават основаните на науката връзки между хората на фона на геополитическите разделения;
18. разработване на стратегически подход към търсещи убежище учени и изследователи, изложени на риск, с цел да се улесни непрекъснатият им принос към научните изследвания и иновациите въз основа на принципите и ценностите, които Съюзът отстоява, като същевременно се прилагат необходимите гаранции;

²⁶ <https://council.science/>.

²⁷ <https://www.gesda.global/>.

²⁸ <https://www.mariecuriealumni.eu/>.

²⁹ <https://www.em-a.eu/>.

19. работа за постигане на ефективно сътрудничество с Глобалния юг чрез изграждане на равноправни партньорства в областта на научната дипломация, които ще насърчават приноса на местните знания и експертен опит към споделените глобални предизвикателства и ще предоставят възможности за изграждане на капацитет, като по този начин се преодоляват и асиметриите в капацитета за научни изследвания и иновации;

Благоприятстващи действия

20. насърчаване на връзките между, от една страна, дипломатическите служби на държавите членки и, от друга страна, организациите, извършващи научни изследвания, университетите и други висши учебни заведения, включително алиансите на европейски университети, организациите, финансиращи научни изследвания, изследователите и научноизследователския персонал, както и гражданското общество и недържавните участници, които могат да отворят нови пътища за иновации и да укрепят глобалните партньорства отвъд традиционните канали между правителството и академичните среди;
21. в сътрудничество с Комисията, подкрепа за разработването на положителни послания на научната дипломация, подкрепени от мултидисциплинарни и интердисциплинарни изследвания, систематично включващи социалните и хуманитарните науки, и разпространение на резултатите от тях чрез научни публикации, комуникация и ангажираност с обществеността с цел повишаване на доверието в науката, укрепване на почтеността в информационното пространство, борба с дезинформацията и защита на демокрацията, свободата и многостранното сътрудничество;

22. насърчаване на многоезичието в научната дипломация и езиковото многообразие в науката в съответствие с препоръките на Г-20 относно ангажираността в науката³⁰;
23. при пълно зачитане на областите на национална компетентност в образованието и на академичната свобода, насърчаване на интегрирането на елементи, свързани с научната дипломация, ролята на науката в международното сътрудничество и основаното на факти изготвяне на политики в съответните програми за образование и обучение, за да се повиши осведомеността сред по-младите поколения относно връзките между науката, политиката и глобалните предизвикателства, например чрез насърчаване на посланиците на младежта в областта на научната дипломация, ако е необходимо;
24. в сътрудничество с академичните институции, обмисляне да се предоставя обучение по научна дипломация на учени и дипломати, както и на специалисти, работещи в областта на взаимодействието между науката и дипломатията, в сътрудничество със съответните заинтересовани страни, включително чрез интегриране на модули за научна дипломация в учебните програми на дипломатическите академии и в обучението на дипломати преди командироването им в чужбина.

ПРЕПОРЪЧВА КОМИСИЯТА да предприеме следните действия, по-специално в подкрепа на изпълнението на точки 1—24 от настоящата препоръка:

25. оказване на подкрепа за картографирането на участниците в научната дипломация на Съюза, на стратегиите и предложенията за обучение, както и на усилията на партньорите и конкурентите на Съюза в областта на научната дипломация, с цел да се направи преглед на съществуващите национални рамки и наличните понастоящем ресурси и най-добри практики в областта на научната дипломация, както и на глобалната среда за научна дипломация, в която действат Съюзът и неговите държави членки, като по този начин се допринася и за намаляване на различията между държавите членки;

³⁰ https://g7g20-documents.org/fileadmin/G7G20_documents/2025/G20/South%20Africa/Sherpa-Track/Research%20and%20Innovation%20Ministers/1%20Ministers'%20Language/Research%20and%20Innovation_Recommendations%20on%20Science%20Engagement_23.09.2025.pdf.

26. засилено наблюдение на революционните промени в научните изследвания, технологиите и иновациите, като например нарастващото използване на ИИ в науката в рамките на цялостната политика на Съюза в областта на ИИ³¹, чрез оценка на последиците от тях за научното сътрудничество, почтеността в научните изследвания, етиката, защитата на интелектуалната собственост и конкурентоспособността и устойчивостта на Съюза, създаването на стойност и технологичния суверенитет, както и чрез насърчаване на ориентирано към човека, отговорно, прозрачно, справедливо и сигурно използване на тези технологии на световно равнище;
27. предоставяне на възможност за редовен обмен между учени и дипломати, както и с експерти, работещи в областта на взаимодействието между тях, чрез създаването на виртуална европейска платформа за научна дипломация, основана на подхода „Екип Европа“ и опираща се, когато е възможно, на съществуващите платформи и мрежи на равнището на Съюза и на национално равнище, която може да служи за определяне на теми за съвместни действия в областта на научната дипломация по отношение на съответните държави и региони от интерес за Съюза;
28. създаване на *ad hoc* контактна група в рамките на съществуващата рамка на ЕНП (напр. постоянната подгрупа на форума на ЕНП за глобален подход), която може да бъде задействана *ad hoc* в подкрепа на изготвянето на обща реакция в областта на научните изследвания и иновациите, когато е необходимо в отговор на геополитически събития, като заплахи за икономическата сигурност на Съюза, военна агресия или отстъпление от демокрацията, включително чрез подкрепа за координирана оценка на риска и планиране на действия при извънредни ситуации за международно сътрудничество в областта на научните изследвания;

³¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/ai-office>.

29. интегриране на рамката на Европейския съюз за научна дипломация в рамковата програма за научни изследвания и иновации и други програми на Съюза, включително програмата на Евратом за научни изследвания и обучение, чрез насърчаване на инструменти като инициативата „Изберете Европа за наука“, асоциирането към програмата „Хоризонт Европа“ и международното участие в нея, споразуменията в областта на науката и технологиите, проектите по линия на Global Gateway, Европейския облак за отворена наука³², консорциумите за европейска научноизследователска инфраструктура (ERIC)³³ и мрежата Eureka³⁴, както и инициативи, насочени към специфични географски региони и сфери, като партньорството за научни изследвания и иновации в Средиземноморския регион (PRIMA) за периода 2021—2027 г.³⁵, програмата за иновации на АС—ЕС³⁶, глобалното партньорство за клинични изпитвания между европейските и развиващите се страни в областта на здравеопазването (EDCTP) за периода 2021—2027 г.³⁷, Мисията за иновации³⁸ и Трансатлантическото обединение за океански научни изследвания и иновации (AAORIA)³⁹;
30. оказване на съдействие за създаването на средиземноморски център за научна дипломация, както е обявено в Пакта за Средиземноморието⁴⁰, въз основа на съществуващите дейности в региона, както и разработване на съвместни действия в областта на научната дипломация в Близкия изток и с този регион в тясно сътрудничество с държавите членки (съвместно политическо действие) и засилване на диалозите в областта на научната дипломация с ключови многостранни и международни партньори като Африканския съюз (АС), Общността на латиноамериканските и карибските държави (CELAC), Асоциацията на народите от Югоизточна Азия (АСЕАН) и Централна Азия, както и с държавите — кандидати за членство в ЕС, и трети държави, асоциирани към рамковата програма за научни изследвания и иновации, по целесъобразност;

32 <https://eosc.eu/>.

33 <https://www.eric-forum.eu/>.

34 <https://www.eurekanetwork.org/>.

35 <https://prima-med.org/>.

36 https://research-and-innovation.ec.europa.eu/system/files/2023-07/ec_rtd_au-eu-innovation-agenda-final-version.pdf.

37 <https://www.edctp.org/>.

38 <https://mission-innovation.net/>.

39 <https://allatlanticocean.org/>.

40 Съвместно съобщение относно Пакта за Средиземноморието (JOIN(2025) 26 final, 16.10.2025 г.).

31. укрепване на предоставянето на научни консултации за външната политика и политиката на сигурност, по-специално чрез дейностите на Съвместния изследователски център (JRC)⁴¹ на Европейската комисия и Механизма за научни становища⁴², както и децентрализираните агенции на Съюза⁴³, включително чрез подкрепа за международните диалози в сътрудничество с международните органи за научни консултации.

ИЗПЪЛНЕНИЕ, КОМУНИКАЦИЯ И ДОКЛАДВАНЕ

Препоръчва се държавите членки да приложат точки 1—24 от настоящата препоръка, предвид техните специфични ситуации, колкото е възможно по-скоро.

Препоръчва се Комисията и държавите членки да информират широката общественост за важната роля на научната дипломация.

Препоръчва се Комисията да наблюдава напредъка в изпълнението на настоящата препоръка, като използва наличните структури за управление на ЕНП, по-специално постоянната подгрупа на форума на ЕНП за глобален подход, в сътрудничество с Европейската служба за външна дейност, като използва платформата за ЕНП и съответните инструменти за наблюдение, и да докладва на Съвета за напредъка в изпълнението на настоящата препоръка на всеки две години като част от двугодишния си доклад относно глобалния подход към научните изследвания и иновациите. Не е необходимо да се създават нови структури.

Препоръчва се постоянната подгрупа на форума на ЕНП за глобален подход да подкрепи установяването на общи показатели, приложими за всички участници в научната дипломация на Съюза, за да се даде възможност за съгласувано и систематично наблюдение на техните дейности и напредък, като по този начин се позволи ефикасното събиране на агрегирана информация, която да способства за разработването на съгласувани действия между тях.

⁴¹ https://joint-research-centre.ec.europa.eu/index_en.

⁴² <https://scientificadvice.eu/>.

⁴³ https://www.euda.europa.eu/publications/brochures/eu-ansa_en.

В този контекст държавите членки се приканват, на доброволна основа и когато е възможно, да споделят с Комисията информация за своите национални подходи и инициативи като принос за горепосочените дейности по наблюдение и докладване на Комисията.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Съвета

Председател
